

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 6.—.
Poštno-čkovni rač. 10.303.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Liberalna drevesa ne zrastejo do nebes.

To dokazuje Španija. V tej državi je z upeljavo republike zavladalo laž-svobodomiselstvo meščanskega liberalizma in marksističnega socializma. Vlada, ki ima sedaj v svojih rokah u-sodo Španije ter se imenuje svobodoumno, je diktatorska in naciistična, kakor je doslej ta država še ni imela. Primo de Rivera, ki je v prejšnjem desetletju kot diktator vladal Španiji, je bil dobrodušen človek napram sedanjemu diktatorju ministrskemu predsedniku Azani. Proti nasilnostim Azanine vlade so je dvignil sam Miguel de Unamuno, vseučiliški profesor in duševni voditelj španske revolucije. V svojem govoru je ostro napadel izjemne zakone, izgon jezuitskega reda, požiganje cerkva in samostanov, policijsko inkvizicijo, ki je razvila svoje mreže po vsej državi ter je izjavil, da je liberalizem popolnoma bankrotiral.

Kakšne razmere sedaj vladajo v Španiji, pojasnjuje veliki londonski list »Times« v dopisu iz Madrida. V tem članku se med drugim navaja tole: »Republikanska vlada je vsem osebam, ki so bile osumljene, da so bile v kakšni zvezi z zadnjo neuspelo pobuno, vzela vse državljanske pravice. Te osebe so bile vržene v ječe, kjer so ostale tedne in mesece, dokler se vladi ni zdelo potrebno, da stvar preišče. Ako se je izkazalo, da so osebe nedolžne, vendar niso dobile odškodnine za pretrpljena preganjanja. Pogažena je bila neodvisnost sodnikov, sodniki so bili odpuščeni iz službe in kaznovani. Kako se je postopalo z osumljenimi osebami, dokazuje statistika, ki je nedavno bila prečitana v španskem parlamentu. Od 5000 oseb, ki so jih zaprli, je bilo sodišču izročenih samo 13. V svojem govoru v Valenciji je državni predsednik Zamorra poudaril, da mora biti republika za vse Špance, ker drugače bo propadla. Politika sedanje Azanine vlade pa je popolnoma protivna tem pametnim besedam. Kakor dolgo ne bo republika v Španiji spoštovala vsako prepričanje in svobodo državljanov ter zavrgla nasilna sredstva diktature, tiranstva in tlačanja, tako dolgo ne bo upanja na mir v Španiji.«

Vlada meščanskih in delavskih svobodomislecov je tudi izpraznila državno blagajno, v kateri je zazevala velika praznina. Finančna politika je popolnoma pogrešena in ne ve, odkod bi dobila država potrebne dohodke. Ko so

ukinili jezuitski red, so liberalci in socialisti mislili, da bodo jezuitska posestva vrgla težke milijone v državno blagajno. Pa so se močno urezali. Pri prevzemu teh posestev se je izkazalo, da so zgradbe tega reda imele kot posestnike vknjižene zasebnike, ali pa so bile obremenjene z velikimi dolgi. Mesto gmotnih dobrin je država morala prevzeti te dolge, vrhote pa mora razne dobrodelne ustanove, ki so jih prej jezuiti vzdrževali iz podpor vernikov, vzdrževati iz lastnih sredstev. Z odstranitvijo jezuitov so španski liberalci hoteli uzadovoljiti socialiste, sedaj pa se radi blamaže z jezuiti obojim smeji španska in evropska javnost.

Finančni položaj države je zelo resen ter se nahaja v težki krizi. Končni obračun za leto 1931 dokazuje, da je bilo za 600 milijonov pezeta manj dohodkov kot izdatkov. V prvih dveh mesecih sedanjega proračunskega leta so dohodki padli za 225 milijonov pezeta. Kljub temu je vlada za l. 1933 izdelala proračun, ki je večji kot oni, ki ga je uvedel Primo de Rivera ter je znašal

4413 milijonov, dočim znaša budžet za prihodnje leto 4711 milijonov pezeta. Ljudstvo je razočarano. Pričakovalo je, da bo vlada španske republike odstranila mnogotere prejšnje izdatke Španije kot monarhijske. Toda ni se zgodilo. Vojno ministrstvo je povišalo svoj proračun za 75 milijonov, čemur je Azanine vlada pritrdila, da si zasigura naklonjenost višjih častnikov. V isto svrhu je tudi dovolila višjim uradnikom luksuzne avtomobile na državne stroške. Za parlament in senat se izdaja toliko, kolikor se ni trošilo nikdar prej. Nezadovoljnost radi take finančne politike se razširja v vseh slojih, zlasti med poljedelci, ker jim je zakon o agrarni reformi naložil velika bremena. Zakon namreč predvideva odškodnino prejšnjemu posestniku za odvzeto zemljo, živino in orodje. Radi tega je zavladalo veliko nezadovoljstvo in pravcata zmeda v nekaterih pokrajinah, kakor v Estremaduri in Andaluziji. Španski liberalci in socialisti torej doživljajo na sebi po zgodovini izpričano resnico, da svobodomiselna drevesa ne zrastejo do nebes.

V NAŠI DRŽAVI.

Kot podpora siromašnemu prebivalstvu v naši državi je odobril ministrski svet 50 milijonov kredita za podpiranje glede prehrane pasivnih krajev in za brezposelne. Na dravsko banovino odpade od omenjene svote 6.200.000 D.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Madžarski parlament je bil odgođen do 20. januarja.

Položaj bolgarske vlade je nesiguren, ker zahtevajo zemljoradniki 4 ministrska mesta in takojšnjo preureditev vlade.

Nemške zahteve glede razorožitve. Nemški zunanji minister Neurath naglašja z ozirom na položaj, ki je nastal po sporazumu petih držav o nemški enakopravnosti glede oboroževanja, da bo nastopila Nemčija na razorožitveni konferenci v Ženevi z dvema zahtevama: 1. Tudi druge države se naj razorožijo do stopnje, kakor jo predpisuje versailleska mirovna pogodba Nemčiji. 2. Nemčiji se naj prisodi z drugimi državami enaka vojaška pravica.

Pod novo nemško vlado generala Schleicherja. Pred božičnimi prazniki so bile v Berlinu na dnevnem redu plenitve trgovin z živili. Napade so zakrili mlajši brezposelni. Za božične praznike je zavladal med vlado in strankami kratek mir. Na eni izmed prvih sej državnega zbora v januarju bo imel kancler general Schleicher govor o programu svoje vlade. — Nemška vlada je dovolila kredit 1.500.000 mark za podporo brezposelnim. Glavna bremena za brezposelne nosijo v Nemčiji občine ter okraji.

Neva Boncourjeva francoska vlada se je predstavila parlamentu dne 22. decembra. Izjava nove vlade napoveduje nadaljevanje pogajanj z Ameriko o vojnih dolgovih, izvajanje dosedanje zunanje politike in nekatere zakonske spremembe v področju kmetijstva ter nezaposlenosti.

Anglija se nagiba h katolicizmu. Nekoliko stotin angleških protestantovskih duhovnikov je nedavno izdalo o-klic, v katerem i duhovniki v zvezi s svetnimi razumniki zagovarjajo in zahtevajo združenje z Rimom, to je, s ka-

toliško Cerkvijo. V tem oklicu izpovedajo podpisniki svojo vero v troedinega Boga, v učlovečenje Sinu božjega in odrešenje ljudi, v Devico Marijo in Mater božjo, v resnično navzočnost Teleza in Krvi Jezusove v Najsvetejšem zakramentu, v 7 zakramentov, ki jih je ustanovil Jezus Kristus, v vice, vstajenje in večno življenje. Kar se tiče oblasti rimskega papeža, izpovedujejo tole: »Verujemo in izpovedujemo prvenstvo papeža, in sicer ne samo v časti, marveč tudi v oblasti, ker je on naslednik sv. Petra, prvaka apostolov, in namestnik Jezusa Kristusa. Verujemo in se podrejamo odločbam velikega vatikanskega cerkvenega zbora (1.1870) o prvenstvu rimskega papeža in o njegovi nezmotljivosti.« V istem smislu so ti angleški protestantovski duhovniki in razumni izdali pravila »Bratovščine edinstva«, ki so prešinjena z lakreho in odkrito težnjo napram katoliški Cerkvi. V mesecih novembru in decembru je nekaj stotin angleških duhovnikov podpisalo izjavo, da je nujno potrebno izvesti združenje s katoliško Cerkvijo ter se podrediti papežu.

Napredek katolicizma v Afriki. Angleška vzhodna Afrika je l. 1931 imela okoli 12 milijonov prebivalcev, med katerimi je 865.693 katoličanov. Ako tem prištejemo okoli 300.000 katehumenov = pripravnikov za sv. krs., znaša število katoličanov preko 1.200.000. To afriško ozemlje je za katolicizem velevažno. Tukaj je bilo prelito veliko mučeniške krvi. Tukaj se je zlomil val mohamedanizma (mohamedanske vere), ki je iz severne Afrike prodiral proti jugu. Ti veliki uspehi so se dosegli ob primeroma majhnem številu misijonarjev. V tej obsežni afriški pokrajini deluje 663 misijonarjev, 224 bratov pomočnikov, 844 redovnic domačih in tujerodnih, in 8680 katehistov. V teh krajih hodi v katoliške šole 174.127 učenec, in sicer 105.679 dečkov in 68.448 deklic. Tudiprotestantovski misijonarji so si to pokrajino izbrali za svoje področje, kjer pa kljub velikim denarnim sredstvom nimajo uspeha, ker jim manjka dejavna ljubezen do bližnjega in vzvišen zgled, ki ga dajejo katoliški misijonarji. Celo neki pravoslavni škof, ki se imenuje naslednika sv. Petra iz Antiohije, se je pojavil v tej pokrajini, pa ga nikdo ne upošteva.

Bal ljubezni do bližnjega. Bilo je v soboto pred zadnjo adventno nedeljo. V mestu Jassy v Romuniji je dobrodelno društvo »Ljubezen do bližnjega« priredilo v veliki dvorani društva za šport in glasbo svoj bal. Obisk bala je bil prav dober, občinstvo je napolnilo dvorano. Ko je bila zabava v najboljšem teku ter so se pari plesalcev v razigranem veselju vrteli po plesišču, je naenkrat prihrumelo v dvorano precejšnje število fantov, oboroženih s palicami in gumijevkami. Napadli so plesalce in plesalke, divje tolkli po njih, ter jih 40 ranili, med njimi 15 tako težko, da so jih morali prepeljati v bolnico. Lotili so se ne samo ljudi, marveč tudi pohištva in opreme v dvorani ter vse razbili in pokončali. Gostje, zlasti gospe in gospodične so v divjem begu drvele iz dvorane. Zunaj pa so čakali drugifantje, ki so z isto divjostjo

Za vsake oči — optik Peteln
Maribor, Grajski trg 7.

1324

pretepali ubežnike in ubežnice. Policija ni mogla izslediti fantov-napadalcev. Tako se godi ljubezni do bližnjega, ako priredi kak bal.

Bil krščen v zadnjem hipu. Slovenska misijonarka Ksaverija Pirc piše iz Svatova na Kitajskem »Katoliškim misijonom« med drugim tole: »Bila sem s č. predstojnico po opravkih v pristanišču. Deževalo je in močan veter je pihal preko razburkanega morja. Na enem izmed pomolov je ležal zleknen mlad človek. Pod glavo je imel s papirjem pokrit kamen, obraz pa mu je bil ves mrliški. Le oči so še živo gorele. Upiral jih je v nas, kot bi nas hotel prositi usmiljenja. Č. predstojnica reče Kitajki, ki je bila z nama: »Govori reževo nekoliko o Bogu, na pragu smrti je.« Kitajka je začela z vso zgovornostjo. Bolnik je poslušal, prikimaval in ko smo ga vprašale, ali bi hotel iti v nebesa, je vzdihnil: »O kako radi!« Medtem pa se je že zbrala množica pristaniških delavcev, nosačev in tudi vsako vrstnih postopačev in radovednežev okrog nas. Pripovedovali so nam, kako dober dečko je bil ta bolnik, dokler je bil še zdrav, kako uslužen in nadarjen. Govori štiri kitajske narečja, ki se razlikujejo kot štirje jeziki. Starši so mu dalec nekje pri Singapurju in bolan je že nad mesec na črevesnem katarju. Tedaj se nam je še bolj smilil. Č. predstojnica je rekla: »Nosilnico mu plačam, če mu pomagata vanjo, in tistemu, ki ga spremi v bolnico, dam tudi 20 centimov.« Brž se je ponudil krepak možak iz gneče. »Ko bi imele vsaj kako svetinjico«, reče č. predstojnica. Ker nisva imeli ničesar s seboj, sem dala siromaku svojo lastno Don Boskovo svetinjico z vratu. Ko bi videli, koliko poželjivih oči je bilo uprtih vanjo! »Dobro jo shrani! — V žep jo deni! — Ne, za srajco! — Boljše je, če jo držiš v roki! — Veš, to je talisman zoper vse hudo! — Lepo se zahvali!« — Tako so mu naročali vse vprek. Končno je bil revež v nosilnici in kmalu tudi v mestni bolnici. Kitajka, ki smo jo poslale za njim, gledat kam ga bodo položili, ga je krstila na njegovo lastno prošnjo in veliko veselje še tisti večer na ime Jožef. Jutra ni več čakal. Ves srečen je odšel k svojemu Stvarniku.«

Višji mašniški redovi v letu 1933 v naši škofiji. Višji redovi se bodo delili v nastopnem letu 1933 v sledečem sporodu: Prvi višji red ali subdiakonat na dan 6. januarja 1933, ki je praznik Razglašanja Gospodovega. Drugi višji red ali diakonat na dan 1. aprila 1933, ki je sobota pred Tiho nedeljo. Tretji višji red ali presbiterat na dan 9. julija 1933, ki je peta pobinkoščna nedelja ali nedelja slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Subdiakonat bodo prejeli naslednji gojenci V. in IV. letnika v kn.-šk. Duhovniškem semenišču: Iz V.

letnika: Čakš Štefan iz Šmarja pri Jelšah, Čokl Janez iz Zibike, Halas Daniel iz Črensovc, Kolenc Martin iz Zagorja ob Savi, Orešnik Jožef iz Ljubnega ob Savinji, Varga Jožef iz Bogojine. Iz IV. letnika: Bratuša Alojzij iz Negove, Križan Franc od Sv. Lovrenca na Dr. polju, Pečar Franc od Sv. Martina pri Vurbergu, Prelog Ljudovik iz Framar.

Za soprovizorja je postavljen na Gornjskem g. Ivan Atelšek, župnik v Bralslovčah.

Dvajset let Legatove šole v Mariboru. Dne 3. januarja 1933 preteče 20 let, odkar je bila ustanovljena in otvorena Legatova šola. Radi tega se bode vršila tekom drugega meseca primerna slavnost, na katero bodo vabljeni vsi prejšnji absolventi in absolventinje, učitelji in profesorji, zastopniki oblasti in časopisov ter prijatelji šole.

Ženska lahkovernost. Brezposelni delavec Josip Štumpf iz Rač pri Pragerskem se je izdajal po Mariboru kot hišni posestnik ter poštni uradnik. Kuharici Tončki je obljubil zakon in ji je izvalil z ženitovanjsko sleparijo 900 težko prihranjenih Din, da bode plačal s temi denarjem hišne davke. Zaročenca ni bilo, ko je prejel denar, od nikoder več na spregled. Nikdo ga ni poznal kot hišnega lastnika, še manj kot poštnega uradnika. Ko se je pa drznež dne 21. dec. zopet upal k Tončki, je ta po spoznanju goljufije pozvala policijo, ki je vtaknila sleparja pod ključ.

Smrtno nevarno se je opeknel z vrelo vodo v Podovi pri Mariboru 11letni Štefan Pauko. Dečka so oddali v mariborsko bolnico.

Dva detomora so odkrili v obmejnem delu župnije Sv. Ana v Slov. goricah. Enega otročička so našli v kleti, drugega v grmu. Zaprti sta radi suma detomora dve ženski.

Vse pride enkrat na dan. Orožniki v Dravogradu so predali sodišču posestnika Obrovnika in njegovo ženo Terezijo iz Broda pri Dravogradu. Obrovnik je po enem letu priznal, da je zažgal dne 30. junija gospodarsko poslopje na ta način, da je postavil v skedenj med seno gorečo svečo. Sveča je dogorela do sena v dveh urah, na kar je izbruhnil požar, ki je uničil poslopje. Požigalčevo ženo so zaprli radi moževe trditve, češ, da ga je nagovorila ona k požigu, ker ima preveč dolgov, poslopje je že staro in dobro zavarovano. Zavarovalnici »Dunav« in »Slavija« sta izplačali ženi 18.000 Din.

Radi uboja 5 let zapor. Ferdinand Slameršek iz Sterjancev pri Veliki Nedelji je dne 25. avgusta zabodel v nekem vinotoču po končanem kožuhanju Rudolfa Toplaka v vrat, da je slednji izkrvavel. Pred sodiščem v Mariboru se je zagovarjal obtoženec dne 21. dec. s silobranom, ker ga je Toplak poprej obklal z nožem. Slameršek je bil obsodjen na pet let zapor.

Nehote povzročil smrt. Vincenc Svetec iz Kroga pri Murski Soboti je v nedeljo v mesecu juliju po ostrem prepiru udaril svojega tasta, 72letnega Ivana Kereca, s pestjo po obrazu, da se je udarjeni s hrbtom prevrnil po mizi in je na posledicah umrl. Obtoženec je svoje dejanje pred mariborskim sodiščem dne 21. dec. priznal, pa je bilo